

УДК 908:61:614.78:355.48(477)

URBAN HEALTH У КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Демочко Ганна Леонідівна,
директорка Центру медичного краєзнавства
ім. проф. В. Д. Отамановського
Харківського національного медичного університету;
Робак Ігор Юрійович,
професор катедри українознавства, культурології та історії науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
науковий консультант Центру медичного краєзнавства
ім. проф. В. Д. Отамановського
м. Харків

***Анотація.** Розглянуто сучасні можливості студіювання концепції Urban Health через призму медичного краєзнавства для застосування їх у післявоєнному відновленні країни. Подано приклад міждисциплінарних досліджень та змальовано перші кроки наукової співпраці для їх подальшого як теоретичного вивчення, так і практичного впровадження.*

***Ключові слова:** медичне краєзнавство, післявоєнне відновлення, Urban Health.*

Післявоєнне відновлення країни вимагатиме застосування сучасного досвіду та передових технологій. Проте, як відомо, не можна оминати й історичний досвід втілення відновлювальних технологій у країнах, що пережили подібні потрясіння, які нині переживає Україна. Руйнація міст, інфраструктури, культурних пам'яток, природничих осередків – усе це має відновитися якомога швидше для повернення комфортного життя в понівечені міста нашої країни.

Вивчення історичного досвіду створення здорового міського середовища вже проводилося відомими дослідниками та авторами концепції Urban Health, зокрема Девідом Влаховим та командою його однодумців у різних країнах [1]. Ідея створення комфортного міста стала настільки «вірусною», що долучила до бачення міста нового типу вчених з усіх континентів через генерацію ними нових думок та обмін досвідом. В Україні концепції створення комфортних міст також лунали, проте через вторгнення московитів у 2014 р. багато проєктів влада

поставила на павзу. Нові виклики для країни пересунули державні вектори та розставили інші акценти.

З одного боку, реалії не дозволяють втілити багато проєктів саме зараз, з іншого – ніщо не ускладнює роботу з накопичення даних для створення та втілення концепцій здорового міста після перемоги. До аналізу історичного досвіду долучилися й автори тез, які вже студіювали підходи до Urban Health в азійських країнах [2]. Потенціал цієї теми надто широкий, а поле діяльності плідне. Центр медичного краєзнавства ім. проф. В. Д. Отамановського виявив зацікавлення займатися цією тематикою, яка оформлена у вигляді зареєстрованої теми науково-дослідної роботи катедри «Історико-медичне краєзнавство Харкова у світлі сучасної концепції розвитку міст Urban Health» із номером державної реєстрації 0123U100575.

Хочеться зазначити, що потужний імпульс вивчення локальне міське середовище отримало століття тому, коли в Харкові 28–31 травня 1925 р. пройшла Перша Всеукраїнська краєзнавча конференція. Одним з її ініціаторів, організаторів і активних учасників виступив Валентин Отамановський [3]. Саме перед ним тодішній Президент ВУАН Данило Заболотний поставив завдання узагальнити вінницький досвід з метою створення краєзнавчих осередків у різних регіонах України і розробити відповідний план [4, с. 50–53]. Ним стала надіслана Валентином Дмитровичем до Президії ВУАН доповідна записка, що лягла в основу його майбутньої засадничої статті [5].

Сьогодні, наслідуючи приклад В. Отамановського, Центр медичного краєзнавства його імені не тільки вивчає історичний досвід втілення концепції Urban Health, але й популяризує цей аспект, залучаючи інші організації. Зокрема, Центр працює в тісному контакті з Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут» (НТУ «ХПІ»), з яким 2024 р. укладено договір про співпрацю. Дослідницький тандем директорки центру та наукового консультанта, представника НТУ «ХПІ», дав свої результати. Тісною й плідною стала робота над освітньо-науковою програмою аспірантів, які відтепер працюють над краєзнавчими дисертаціями та можуть студіювати питання медичного краєзнавства також. А з огляду на те, що концепція Urban Health чи не в першу чергу залучає до співпраці та втілення ідей науково-технічну еліту, обрії майбутньої співпраці можуть розширитися. Це дасть змогу якнайшвидше відновити Харків та інші міста після війни, роблячи місто

комфортним та орієнтованим на створення здорового середовища, безпечного для містян.

Список бібліографічних посилань

1. Vlahov D, Galea S. Urbanization, urbanicity, and health // Journal of Urban Health. 2002. № 79. P. 1–12; Vlahov D, Galea S. Urban health: evidence, challenges, and directions // Annu. Rev. Public Health. 2005. № 26. P. 341–365; Urban as a determinant of health / D. Vlahov, N. Freudenberg, F. Proietti, D. Ompad, A. Quinn, V. Nandi, S. Galea // Journal of Urban Health. 2007. № 84. P. 16–26.
2. Робак І. Ю., Демочко Г. Л. Втілення концепції Urban Health в азієських країнах від минулого до сьогодення: досвід для України // Східноєвроп. журн. внутріш. та сімейн. медицини. 2023. № 26. С. 19–28.
3. Державний архів Вінницької області. Ф. Р. 552. Оп. 1. Спр. 38. Арк. 86.
4. Робак І. Ю., Савчук З. С. Валентин Отамановський – революціонер, вчений, організатор науки. Харків : Колегіум, 2013. 184 с.
5. Отамановський В. Д. Про потребу утворення кабінетів виучування територій у культурно-економічних осередках УРСР міжокружного (краєвого) значення // Вісті Всеукр. акад. наук. 1929. № 7/8. С. 31–35.

УДК 027.54.021(477.53-21)ПОУНБ:[025.12:908]:008

ОБЕРЕГИ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ (огляд краєзнавчих видань відділу краєзнавства Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. П. Котляревського)

Дідусенко Ганна Анатоліївна,
головна бібліотекарка відділу краєзнавства
Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки
ім. І. П. Котляревського
м. Полтава

***Анотація.** Висвітлено важливість ролі регіональних краєзнавчих видань у збереженні культурно-історичної спадщини України на прикладі бібліографічних показників відділу краєзнавства Полтавської ОУНБ ім. І. П. Котляревського.*

***Ключові слова:** культурно-історична спадщина, бібліографічні показники, краєзнавчі бібліографічні видання, біобібліографічний показник, Полтавська ОУНБ імені І. П. Котляревського.*